

Göteborgs universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
Jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2011-01-18
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Högskoleverket beslutar att ge Göteborgs universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, teknik, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, filosofi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, italienska, latin, idrott och hälsa, bild, musik samt teater.

Ansökan och ärendets hantering

Göteborgs universitet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena: matematik, fysik, kemi, biologi, teknik, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, filosofi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, italienska, latin, idrott och hälsa, bild, musik, dans samt teater.

För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); lärarstuderande Diego Alfaro, Malmö högskola; lärarstuderande Ewa Axelsson, Högskolan Kristianstad; docent Jette Benn, Århus universitet; universitetslektor Cecilia Björklund Dahlgren, Luleå tekniska universitet; universitetslektor emerita Gerd Brandell, Lunds universitet; lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Åbo; fil. dr. Lars Geschwind, Technopolis group; professor Gunnar Gjone, Universitetet i Oslo; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; professor Gunilla Holm, Helsingfors universitet; lektor Lisen Häggblom, Åbo Akademi; universitetslektor Maj-Lis Hörnqvist, Luleå tekniska universitet; docent Jörgen Johansson, Högskolan i Halmstad; lektor Helge Kastrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor Rune Krumsvik, Universitetet i Bergen; professor

Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; dekan Nils-Georg Lundberg, Professionshögskolan UCC Nordjylland; lärarstuderande Johan Lundmark, Uppsala universitet; docent Gunilla Molloy, Stockholms universitet; docent Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo; universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås; professor Christina Nygren-Landgårds, Åbo Akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet; lektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet och professor Tobias Werler, Högskolan i Volda. Därutöver har professor Bengt Brendemoen, Universitetet i Oslo; försteamanuensis Anne Margrete Fiskvik, NTNU i Trondheim och Universitetet i Stavanger; lektor Fie Høystrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; lektor Bergthora Kristjansdottir, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor emeritus Lauri Lindgren, Åbo universitet; försteamanuensis Dag Jostein Nordaker, Universitetet i Stavanger och professor Staffan Wahlgren NTNU i Trondheim bistått bedömargruppen inom sina sakområden.

Underlag för bedömningen har varit universitetets ansökan samt intervjuer den 17 september 2010 med representanter för universitetet. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprövningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen.

Bedömargruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt, dels en samlad bedömning. Ledamöter i bedömargruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Göteborgs universitet har förutsättningar att ge ämnesläroutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, teknik, naturkunskap, historia, religionskunskap, geografi, samhällskunskap, filosofi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, italienska, latin, idrott och hälsa, bild, musik samt teater. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Göteborgs universitet inte har förutsättningar att ge ämnesläroutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnet dans. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Göteborgs universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, teknik, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, filosofi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, italienska, latin, idrott och hälsa, bild, musik samt teater.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av stabschefen Lennart Stähle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Tomas Egeltoft, Sara Monaco, Joakim Palestro och Karl Weigelt deltagit.

Lars Haikola

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Ledarmötena i bedömagruppen

Bedömagruppens yttrande

Göteborgs universitet

– ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan¹

Utbildningens förutsättningar

Lärraresurs

Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare står i proportion till den planerade utbildningsvolymen i samtliga ämnen. Överlag finns en god balans mellan å ena sidan vetenskaplig kompetens i ämne och ämnesdidaktik och å andra sidan professionserfarenhet.

I matematik liksom i de naturvetenskapliga ämnena biologi, fysik, kemi och naturkunskap samt i teknik finns hög vetenskaplig kompetens i både ämne och ämnesdidaktik.

I de samhällsorienterande ämnena historia, religionskunskap, samhällskunskap samt i geografi är den vetenskapliga ämnes- och ämnesdidaktiska kompetensen god. Särskilt i historia finns en hög kompetens vad gäller både ämne och ämnesdidaktik. I filosofi är den vetenskapliga kompetensen väl tillgodosedd, med disputerade lärare i såväl praktisk som teoretisk filosofi. Den ämnesdidaktiska kompetensen är dock svagare.

Lärraresursen i både svenska och svenska som andraspråk har en god vetenskaplig ämneskompetens. I ansökan framgår inte den ämnesdidaktiska kompetens tydligt, men man bedriver relevant ämnesdidaktisk forskning.

Inom de moderna språken engelska, franska, spanska, tyska och italienska är den vetenskapliga ämneskompetensen tillfredsställande. I ansökan framgår inte den ämnesdidaktiska kompetensen tydligt. Det pågår dock forskning med ämnesdidaktisk inriktning genom exempelvis verksamheten ”lärande och bedömning i främmande språk” som bland annat ansvarar för utvecklingen av nationella prov i moderna språk.

I latin är den vetenskapliga ämneskompetensen hög. Den ämnesdidaktiska kompetensen framgår inte tydligt men man har en inriktning mot pedagogisk problematik.

¹ Sökta ämnen: matematik, biologi fysik, kemi, teknik, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, filosofi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, italienska, latin, idrott och hälsa, bild, musik, dans samt teater.

I de praktisk-estetiska ämnena idrott och hälsa, bild, musik och teater är den vetenskapliga/konstnärliga ämneskompetensen tillfredsställande. I dans är den inte tillfredsställande.

Inom idrott och hälsa framgår inte den ämnesdidaktiska kompetensen vilket är mindre tillfredsställande. Institutionen för kost- och idrottsvetenskap bedriver forskningsprojekt med viss idrottsdidaktisk relevans (till exempel genom Nationella forskarskolan för idrottsvetenskap).

I bild finns disputerade bildlärare och den ämnesdidaktiska kompetensen är tillfredsställande. Genom Högskolan för design och konsthantverk har man tillgång till en stabil konstnärlig miljö.

I musik är lärarresursen tillfredsställande med avseende på vetenskaplig ämnes-, ämnesdidaktisk och konstnärlig kompetens. Genom Nationella forskarskolan med inriktning mot musikpedagogik bedrivs till exempel forskning med tydlig ämnesdidaktisk inriktning.

Den konstnärliga och vetenskapliga kompetensen i dans är mycket begränsad. Det finns konstnärlig kompetens med inriktning mot rytmik, dans och rörelsegestaltning men sammantaget bedöms den som otillräcklig.

I teater är den konstnärliga kompetensen tillfredsställande. Den ämnesdidaktiska kompetensen är svagare men förstärks vetenskapligt av andra estetiska ämnen inom den konstnärliga fakulteten, till exempel av disputerade i musikpedagogik.

Lärarkompetensen i den utbildningsvetenskapliga kärnan omfattar många olika ämnesområden som väl täcker innehållet i den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Lärarna har rimlig tid avsatt för kompetensutveckling.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurser är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i samtliga sökta ämnen utom i dans.

Utbildningsmiljö

Forskningsanknytningen och den konstnärliga basen i utbildningen är god och flera ämnesområden har forskningsmässigt internationellt och nationellt erkänt starka miljöer av relevans för lärarutbildningen. Man ansvarar för flera forskarskolor av direkt relevans för lärarutbildningen, bland annat i musikpedagogik, språk och lärande samt idrottsvetenskap. Det ger förutsättningar för att ge studenterna en forskningsbaserad undervisning.

Lärosätet har goda nationella och internationella nätverk som berikar utbildningsmiljön. I matematik och matematikdidaktik finns en väl utvecklad forskningssamverkan, såväl nationellt som internationellt. Lärosätet har även en väl utvecklad regional samverkan med Högskolan i Borås och Högskolan Väst.

Utbildningsmiljön kommer av allt att döma ge studenterna goda förutsättningar att utveckla ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt.

Det finns en fungerande organisation som säkrar att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne. Särskilt ansvariga personer vid universitetet och inom huvudmannens ansvarsområde utgör länk mellan den enskilda skolan och universitetet.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller mål som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en tydlig struktur för inriktningen mot gymnasiet.

Kursplanerna är av varierande kvalitet. Överlag innehåller de lärandemål och tillräcklig information om innehåll och uppläggning. I många av kursplanerna är ämnesplaceringen för det självständiga arbetet dock inte preciserad vilket är mindre tillfredsställande.

Kursplanerna inom idrott och hälsa saknar tydliga mål vilket är mindre tillfredsställande.

Innehåll och mål är väl beskrivet i kursplanerna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Beträffande samläsning mellan inriktningarna för 7–9 och gymnasiet finns frågetecken inför hur mycket anpassning till respektive inriktning som kommer att ske vilket är mindre tillfredsställande.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i samtliga sökta ämnen.

Undervisning, kurslitteratur, examination

I matematik förekommer schablonartade formuleringar i kursplanerna. I övrigt är undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer tillfredsställande för matematik och de naturorienterade ämnena biologi, fysik, kemi, naturkunskap samt i teknik.

De flesta kursplaner inom historia, religionskunskap, samhällskunskap och geografi är inte genomarbetade och behöver vidareutvecklas. I allt väsentligt bygger de på tidigare verksamhet.

I filosofi finns en jämn fördelning mellan praktisk och teoretisk filosofi. Det ämnesdidaktiska innehållet är något svagt framskrivet (endast genom allmänna referenser till tidskriften Teaching Philosophy) och skolans kursplaner. Det finns dock ämnesdidaktiska mål i alla kurser. Det finns vissa frågetecken när det gäller progressionen eftersom en stor del av kurserna ligger på en grundläggande nivå.

I svenska är utbildningens genomförande inte tillfredsställande med avseende på att de ämnesdidaktiska aspekterna i det närmaste är frånvarande i kursplaner

och litteraturlistor. Dessutom är undervisningsformerna inte tydligt specificerade. Däremot är progression och examinationsformer tydligt formulerade.

I svenska som andraspråk är examinationsformerna tillfredsställande och kurslitteraturen är ambitiös och relevant. Progressionen är även den tillfredsställande med krav på förkunskaper från tidigare kurser.

Inom de moderna språken har engelska ämnesdidaktiska aspekter och litteratur inkluderade i samtliga kurser och varierande examinationsformer tillämpas. Beskrivningen av undervisnings- och lärandeformer kunde dock vara tydligare. Kurslitteraturen är aktuell och relevant.

I ämnet franska finns det progression i kurser och kurslitteratur men det är oklart hur man använder den didaktiska litteraturen i undervisningen. Man har bra språkdiraktisk litteratur även om man kan konstatera att all litteratur är på svenska och samma titlar läses vid olika kurser och nivå (obligatorisk kurslitteratur). Undervisnings- och examinationsformer är varierande.

I spanska och tyska integreras de ämnesdidaktiska aspekterna i kurserna men de framstår som svaga. I italienska saknas ämnesdidaktiska inslag förutom genom den verksamhetsförlagda utbildningen. I övrigt är undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer tillfredsställande.

I latin är kursplanerna med avseende på undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer tillfredsställande och ger förutsättningar för säkring av progression och forskningsanknytning. Kurslitteraturen gör ett genomtänkt och delvis kreativt intryck.

Kursplanerna i idrott och hälsa innehåller i stor utsträckning ett didaktiskt perspektiv, men det är oklart om även didaktikens teoretiska dimensioner inkluderas. Kurslitteraturen består i huvudsak av svensk litteratur och många referenser går igen i samtliga kurser. Det saknas också kurslitteratur och information om examinationsformer vilket gör underlaget mindre tillfredsställande.

I bild är innehåll, undervisningsformer och kurslitteratur överlag tillfredsställande. Fokuseringen på estetiska lärprocesser sker dock till viss del på bekostnad av ämnesteorier och hållbar utveckling.

I musik, teater och dans är innehållet på det hela taget relevant med tillfredsställande undervisningsformer, kurslitteratur och examinationsformer.

Flera av kurserna i teater berör områdena genus, etnicitet, mångkultur och ungdomsidentitet. I en av kurserna finns fokus på hur de praktisk/estetiska lärprocesserna i ämnet kan tillämpas som redskap i kunskapsbildning inom andra, icke estetiska ämnen. Examensarbete genomförs med ämnesdidaktisk profil och består av både en gestaltande och en skriftlig del. Progressionen är framskriven i kursplanerna.

I danskurserna finns tydliga dansdidaktiska inslag men det är oklart hur den ämnesdidaktiska progressionen ser ut när det gäller att ge studenterna ämnesdidaktik i och om dans med utgångspunkt från gymnasieelevernas utveckling och lärande.

Inom den utbildningsvetenskapliga kärnan finns en kursplan (lärande, utveckling och didaktik) som saknar former för bedömning av studenternas prestationer, vilket är mindre tillfredsställande.

Examinationen inom den verksamhetsförlagda utbildningen sker genom praxisseminarier, en skriftlig rapport samt en loggbok utifrån kriterier i ett särskilt dokument för verksamhetsförlagd utbildning. Examinationen sker i samråd mellan den lokala handledaren på skolan och universitetet.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i samtliga sökta ämnen utom i svenska och italienska.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Lärosätet har visat att det finns system för att dokumentera kraven med avseende på olika typer av examination. I de flesta ämnen är dock kraven något otydliga i relation till examensmålen samt avseende examensarbetets form.

Trots vissa brister i underlaget har lärosätet också visat att det finns system för att säkra att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Göteborgs universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, teknik, naturkunskap, historia, religionskunskap, geografi, samhällskunskap, filosofi, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, spanska, tyska, italienska, latin, idrott och hälsa, bild, musik och teater. Vi rekommenderar Högskoleverket att tillstyrka ansökan för dessa ämnen.

Vår samlade bedömning är att Göteborgs universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnet dans. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan för detta ämne.